

mára készült: a magyar drámapedagógiai törekvések történeti áttekintése, mely szerzője, Debreczeni Tibor előbeszédbeli jelzésének megfelelően erősen szubjektív hangvétélű és Szauder Erik tömör, tárgyyszerű ismertetése a drámapedagógia-oktatás legmeghatározóbb angolszász képviselőiről.

Összefoglalva: a *Reformpedagógiai Olvasókönyv* fontos könyv, hiánypótló könyv, mely – miközben hiányt pótol –, egyúttal új hiányérzetet szül. Első kézbevételeire s beleolvasására kifejezett szellemi élmény és izgalom. Aztán amikor elmélyedünk benne, megjelenik a fentebb elemzett zavar és hiányérzet.

A bírálatokat rendszerint a pozitívumok felsorolásával szokás kezdeni, hogy aztán kevésbé fájdalmas legyen a „de”. Jelen recenzióban ez fordítva történt. Nézzék el az érdekeltek! S még annyit: igazán majd akkor tudjuk a könyvet megfelelően értékelni, ha ismereteink lesznek arról, miként olvassák a drámapedagógia (és nem csak a drámapedagógia) közkatonái, mennyit profitálnak belőle, jelent-e számukra többet, mint egy vizsgatematika kötelező tételsorát, élő katalizátorává válik-e pedagógiai gondolkodásuknak, csiholójává egy régi-új pedagógiai rendszer iránti érdeklődésüknek. Erről azonban természetesen még nincs visszajelzésünk.

Reformpedagógiai Olvasókönyv. Kiadja a Magyar Drámapedagógiai Társaság, Budapest, 1993. 220. p.

ELŐD NÓRA

Tankönyvkiállítás Kolozsváron

Mindannyian őrizzük annak az ünneplőbe öltözött varázsos várakozásnak az emlékét, amellyel az első tanítási nap ajándékozott meg bennünket: kézbevehettük, átlapozhattuk az új tankönyveket. Ehhez hasonló hangulat uralta a kolozsvári Király utcai Nemzeti Művészeti Múzeum kiállítótermeit, ahol a *Collegium Transsylvanicum Alapítvány* rendezte tankönyvkiállítás 1993. december 6-án nyílt meg.

Az előkészületek során a magyarországi kiadóknak címzett 227 meghívó levél nyomán több mint 30 magyar kiadó és oktatási intézmény vállalkozott arra, hogy kiadványaival részt vesz a kiállításon és a bemutatott könyveket az alakuló erdélyi pedagóguskönyvtárnak adományozza.

Ahhoz, hogy a tankönyvkiállítás súlyát, úttörő jellegét értékelni tudjuk, érdemes felvázolni néhány, a romániai közoktatásra vonatkozó információt, ismertetni azt a közeget, amelyben a rendezvény elhelyezhető. Szűkebb régiókban az oktatáspolitikai keretei között a pedagógiai tevékenységet az egységes tantárgyi programok és az ezeket lefedő „egyentankönyvek” szabályozták, s szabályozzák ma is. Az országos tankönyvkészlet mintegy 80 „típuspéldányból” áll. Ezek kiadása a Nemzeti Tankönyvkiadó hatásköre. A szakirodalom 89 előtt is kínált néhány oktatási segédletet, tanári kézikönyvet, munkafüzetet, szaklapot, de ezek megjelentetése, a kínálat felfrissítése, gazdagítása a 80-as években egyre bizonytalanabbá vált. Az 1989-es események után megmoccanó világunkban az oktatásra vonatkozóan is megfogalmazódott a változtatás igénye. Közel négy év távlatából azonban kevésnek tűnnek azok az apró módosítások a tankönyvek világában, amelyek főként bizonyos szövegrészek kiemelését, felcserélését jelentették. Gyermekünk román nyelvűkönyvei például az 1978 előtti, kisebbségeknek írt tankönyvek új-ranyomott példányai (89-ig ugyanis azonos román nyelv- és irodalomtankönyveket használtak, a tanulók anyanyelvétől függetlenül). A magyar nyelv- és irodalom tankönyveken kívül az összes többi tantárgyat a román nyelvű taneszközök magyarra fordított változataiból tanulják. Az időszakonként újra kiadott könyvek mennyisége sem elegendő, így a régi tankönyvek öröklődnek nemzedékeken át, ám így is gyakori a hiány.

A közoktatás reformjára vonatkozó törekvések, amelyeket a Neveléstudományi Intézet képvisel a bizonytalan lehetőségek feltárásával, a változtatások igényének és terjedel-

mének pontos megfogalmazásával a sokszínűség irányába mutatnak. A cél: a szigorúan zárt egységből nyitni a tantervek és tankönyvek választhatósága felé.

A szervezőmunkában az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum vezetősége és munkaközössége segített. Vállalta a támogatók által felajánlott szakirodalom összegyűjtését, szállítását, majd csoportosítását és elrendezését is. A mintegy 2500 példányból álló, az oktatás egészét átfogó, tematikájában változatos, kivitelezésében megragadó könyvanyag a következő résztvevőknek köszönhető: (nevük említése nem a reklám, hanem a *köszönet* jele) Akadémiai Kiadó, Celldömölk; Aqua Kiadó; Baranya Megyei Pedagógiai Intézet, Pécs; Bencés Kiadó, Pannonhalma; Bertelsmann Média Kft; Cégér Kiadó; DQ Alapítvány; Euromédia Kft; Fővárosi Pedagógiai Intézet; Gárdonyi Géza általános iskola, Győr; Győr-Sopron megyei Pedagógiai Intézet; Hajdú-Bihar megyei Pedagógiai Intézet; Integra-project – Műszaki Szolgáltató Kft; Iskolakultúra szerkesztőség; Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Kiadó, Szeged; Cartographia – Kartográfiai Vállalat; Kékes Kiadó; Konsept Kiadó; Logopédiai GMK; Magyar Médiapedagógiai Műhely; Multiker, Győr; Nemzeti Tankönyvkiadó; Nemzeti Szakképzési Intézet; Országos Közoktatási Intézet; Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum; Országos Pedagógiai Intézet; Oxford University Press; Officina Nova; Pautz Kiadó, Celldömölk; Pest Megyei Pedagógiai Szolgáltató Iroda; Pozsonyi Tankönyvkiadó; Pedellus Bt, Debrecen; PRE-SzT Verlag Für Deutsch; Seneca Kiadó, Pécs; Slovenské Ped. Bratislava; Szípcorka Bt, Baja; LSI oktató központ; Szent István Társulat; Typotex Kft. Elektronikus Kiadó; Veres Péter Gimnázium, *Kiss Dezső* és *Pécsi Géza* személyesen küldték el munkáikat.

Román részről a kolozsvári Megyei Kultúra Felügyelősége és a Nemzeti Művészeti Múzeum vezetősége támogatta a vállalkozást. A román könyvtárak és kiadók együttműködési szándéka nem volt egyértelmű. A kezdeti huzavona során elhangzott az a feltétel, miszerint csak akkor vállalják a közös akciót, ha a magyarországi kiadványok mértéke a bemutatott könyvanyag 20%-át nem haladja meg. *Livia Dagoi* a múzeum igazgatója még is támogatta a kiállítás megvalósítását. Igaz ugyan, hogy a legújabbkori történelemkönyvek nem kerültek bemutatásra, és a Magyarországi városok a századfordulón című albumot (Officina Nova) az utolsó pillanatokban visszavonták, azzal az érvel, hogy feltűnnek benne olyan városok is, amelyek nem tartoztak Magyarországhoz...

Az előkészületek végoráiban mégis megérkeztek az Octavian Goga Megyei Könyvtár, a Dacia Kiadó és a Pedagógusok Háza képviselői, s több mint félezer könyvet hoztak a kiállításra. A romániai kiadványok között szerepeltek még a Didaktikai és Pedagógia kiadó kolozsvári székhelyének köszönhető tankönyvek, és olyan új oktatási segédletek, amelyeket a kolozsvári és váradai pedagógusok munkacsoportjai dolgoztak ki és jelentettek meg. (Analog, Eracon Kiadó).

A helyi lapban megjelenő néhány soros hirdetés nyomán mintegy ötszáz főnyi látogató érkezett Kolozsvárról és Erdély más városaiból, a különböző szervezetek, társaságok és néhány kiadó képviselői, pedagógusok, diákok.

A kiállítást *Székely Győző*, a Collegium Transsylvanicum Alapítvány ügyvezető elnöke nyitotta meg, majd *Irina Poanta*, tankönyvszerző és -szerkesztő fellépése következett. A hozzászóló nem győzte hangsúlyozni a kisebbségi magyar oktatás tankönyvügyének jó állapotát, és jelezte, hogy a román tankönyvkiadó is szeretne jövő év tavaszán tankönyvszalont és -vásárt nyitni. Az ünnepi megnyitót a kolozsvári Filharmónia Concordia vonósnégyesének játéka zárta.

A Collegium Transsylvanicum Alapítvány a magyar anyanyelvű oktatás fejlesztését szorgalmazza. Ahhoz, hogy gyakorló pedagógusaink részt vehessenek az alternatív tankönyvek, változatos oktatócsomagok kidolgozásában, szakképzettségre, szakmai felzárkózásra van szükség.

A kiállított tankönyvek ilyen szempontból példaértékű, korszerű dokumentációs anyagot szolgáltattak. Az összegyűjtött könyvek nagy része Erdélyben marad, alapját képezve egy pedagóguskönyvtárnak, amely kolozsvári centrumból kiindulva a magyarok lakta vidékek nagyobb városaiban létesült fiókkönyvtárak hálózatává válna. Így a könyvadományok elérhetőek, tanulmányozhatóak lesznek azok számára, akik a magyar tankönyvhálózat fellétsítésére, gazdagítására vállalkoznak.

A sokszínűség, a sokszínűség, a könyvekbe rejtett értékek továbbgyűrűznek. Ebben a kontextusban válik valósá a tankönyvkiállítás alkotásra ösztönző, önmagán túlmutató szerepe.